

КОМУНІКАЦІЙНІ ЗАСОБИ МЕРЕЖЕВОГО ПОЗИЦІЮВАННЯ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Г. І. Пристай

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;
кафедра журналістики факультету філології;
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;
тел. +380 (342) 59-60-74; e-mail: galuna1803@gmail.com*

У статті досліджено генерування культурно-мистецької інформації інституціями культури; проаналізовано семантичні складові культурного контенту на матеріалі діяльності бібліотек України.

Ключові слова: *культурно-мистецький контент, інституції культури, бібліотека, електронна база даних.*

Зміни, що проходять у країні (соціальні, культурні, політичні, економічні) суттєво змінюють місце і роль інституцій культури у суспільстві, ставлять перед останніми нові завдання, стимулюють до інноваційної діяльності, пошуку сучасних форм і методів обслуговування різних груп користувачів, нових способів і засобів функціонування, організації ефективної комунікаційної взаємодії з навколишнім середовищем.

Зростання інтелектуального потенціалу суспільства гуманізує техніко-технологічні складові процесу інформатизації. Тому розвиток інтелектуальної складової інформатизації суспільства передбачає засвоєння всього того наукового і культурного потенціалу, що дістається від попереднього покоління, опанування новітніх досягнень науки, техніки, підпорядкування людських дій етичним вимогам, ідеалам гуманізму, розвитку свободи та відповідальності індивіда за свої дії. Розквіт сайтобудівництва та блогосфери суттєво розширює можливості населення щодо реалізації своїх креативних якостей, задоволення різноманітних культурних запитів і потреб.

Метою даної публікації є аналіз комунікаційних засобів мережевого позиціонування культурного розвитку регіону.

Потреба суспільства в інформаційній підтримці розвитку регіональних культурно-мистецьких практик, їх популяризації на загальнонаціональному та світовому рівнях зумовлює необхідність генерування та консолідації електронних інформаційних ресурсів і сервісів усіма суб'єктами культурно-мистецької галузі. Одним з найважливіших чинників, що впливає на стан та інфраструктуру культурного ландшафту регіонів України, є стрімкий розвиток і опанування закладами культури інформаційно-комп'ютерних

технологій. Їх активне використання сприяло виникненню терміна «електронна культура», «інформаційний простір культури», який застосовують у своїх працях відомі науковці О. Антопольський та О. Шликова [1; 2]. Вони підкреслюють, що цей простір формують нині переважно некомерційні громадські й приватні структури (видавництва, студії звукозапису, туристичні фірми, представники шоу-бізнесу, галеристи), які генерують музичні інтернет-ресурси, арт-проекти, електронні повнотекстові бібліотеки за інтересами. Дослідники зазначають, що це – загальноєвропейська тенденція, оскільки близько 68 процентів найзначущіших європейських сайтів у сфері культури створені некомерційними громадськими організаціями, 15 процентів – державними установами й адміністраціями, 7 процентів – комерційними фірмами. Таким чином, інтернет-сегмент електронної культури розвивається майже стихійно. Констатуючи цю тенденцію, дослідники підкреслюють, що управління інформаційними процесами у сфері культури має ґрунтуватися на принципах формування єдиного електронного культурного простору, тому провідними установами, які очолюють означений процес, мають бути структури, що формують єдиний інформаційний простір культури, передусім бібліотеки.

Автори, які досліджують феномен електронної культури, звертають увагу на те, що використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у сфері культури не має зводитися винятково до поцифрування культурних цінностей. Інституції культури й передусім бібліотеки відіграють значну роль у використанні й поширенні серед населення веб-технологій та інформаційних продуктів і послуг, які виробляються на їх основі. Розвиваючи ефективні технології презентації та доступу до електронної інформації, вони стимулюють активність користувачів і їх творчу діяльність. Окрім того, корпоративна співпраця установ культури з освітніми, науковими установами та творчими спілками, бізнесом, державними адміністраціями сприяють кращому просуванню в суспільстві творчих проектів та інновацій.

В аспекті розроблення концептуальних засад формування мережевої взаємодії закладів та установ культури регіону важливими для вивчення були матеріали, розроблені Євросоюзом під егідою реалізації міжнародних проектів MINERVA та MINERVA PLUS. У 2001 р. у Брюсселі в межах наради щодо Проекту поцифрування культурного надбання та надання доступу до нього, було розроблено рекомендації «Принципи якості веб-сайтів з культури» й «Керівництво щодо якості веб-сайтів з культури» (http://www.minervaplus.ru/docums/principles_of_quality.pdf), до впровадження в країнах Євросоюзу. Серед критеріїв високоякісного веб-сайту фахівці вбачають: прозорість, ефективність для користувачів, надійність підтримки і своєчасність оновлення контенту, багатомовність, легітимність та ін. [8].

У контексті дослідження нашу увагу привернула праця науковця В. Ільганаєвої «Інституалізація соціально-комунікаційної сфери суспільства» [7], у якій наголошується на тому, що глобальність та єдність інформаційної взаємодії в суспільстві забезпечується в будь-якій формі фіксації, збереження, обробки, збирання, розповсюдження та використання інформації як продукту духовної практики людства. Ці процеси забезпечують відповідні соціокомунікаційні структури (СКС), які також виконують й окремі завдання в системі суспільної взаємодії – бібліотеки, архіви, преса, музеї, радіо, ТБ, центри інформації і документації. На думку автора, усі діючі СКС здійснюють притаманні сфері обігу соціальної інформації процеси й операції, що мають свої особливості, пов'язані з окремими процесами в часовому (засоби фіксації інформації, канали її розповсюдження) або просторовому (ЗМІ, архіви, музеї, бібліотеки, інформаційні системи) вимірі. Науковий доробок В. Ільганаєвої сприяв визначенню сутності та співвідношення понять «комунікаційний простір» та «комунікаційне середовище». Соціально-комунікаційний простір В. Ільганаєва трактує як симбіоз природно-штучних зв'язків і реалій соціальних відносин, основою яких є механізми формування людини, суспільства, соціального інтелекту. При цьому автор зазначає, що соціально-комунікаційний простір проявляє властивості багатосаровості та нелінійності, багатосередовищності й підтримується їх динамічним розвитком, трансформатизмом носіїв комунікаційних функцій та характеризується наявністю цілого ряду комунікаційних середовищ, що мають відношення до різних умов здійснення комунікаційної взаємодії [12].

З точки зору концептуального осмислення сучасних тенденцій впливу на комунікаційний простір регіону електронних каналів комунікації цінним було ознайомлення з працями З. Сафіулліної [11]. Дослідниця підкреслює, що електронні комунікаційні канали змінюють тип соціальних відносин, посилюючи інтерактивні функції електронних каналів через глобалізацію соціокультурних процесів та виникнення більших можливостей щодо просування локальних та регіональних культур у світову культуру. Значущість каналів соціальної комунікації визначається тим, хто є суб'єктом та об'єктом соціокомунікаційної діяльності. З точки зору суспільних потреб, виразником яких є організовані соціокомунікаційні структури, найважливіші – канали соціальної комунікації, що:

- дозволяють охоплювати значні маси населення;
- мають максимальні можливості впливу на ціннісні орієнтації індивіда (до них належать бібліотеки, освітні заклади, клуби й інші дозвіллі центри);
- забезпечують тривале зберігання сакральних цінностей (бібліотечні, музейні, архівні установи).

В умовах інформатизації та інтернетизації суспільства розбудова ефективного й змістовно насиченого культурно-мистецького середовища

регіону має відбуватися на основі системної корпоративної взаємодії всіх суб'єктів соціокультурної та мистецької діяльності. Ресурсним і організаційним центром налагодження такої взаємодії на основі генерування та циркуляції прямих і зворотних інформаційних потоків має бути центральна наукова бібліотека регіону, яка в змозі задовольняти найрізноманітніші інформаційні потреби як фахівців та аматорів культурно-мистецької сфери, так і всіх пересічних громадян. Саме бібліотека має необхідні складові налагодження продуктивних комунікаційних зв'язків між усіма суб'єктами культурно-мистецького середовища регіону, а саме: інформаційно-ресурсну, техніко-технологічну, організаційну та кадрову.

Сучасний період розвитку інформаційної сфери суспільства характеризується стрімким зростанням обсягів електронних документних ресурсів. Суперечність між зростаючим обсягом знань й обмеженими можливостями системи документних ресурсів на традиційних носіях зумовлює необхідність опанування можливостей електронних комунікаційних засобів та технологій. У зв'язку з цим одним із важливих напрямів сучасної діяльності бібліотек має стати формування в них фондів первинних і вторинних електронних документів, надання до них локального або он-лайн-доступу користувачам. Адже з упровадженням інформаційно-комп'ютерних технологій бібліотеки отримали додаткові можливості розкривати зміст наявних ресурсів через створення електронних каталогів, реферативних та повнотекстових баз даних, що значно скорочують читачеві шлях до інформації.

Публічна бібліотека повинна опановувати віртуальні ресурси і не тільки для споживання інформації, а й для того, щоб репрезентувати власні інформаційні продукти та послуги, підвищувати якість та комфортність обслуговування інформаційних потреб користувачів [6]. Результати контент-аналізу веб-сайтів ОУНБ дозволили встановити, що найпоширенішими бібліотечними продуктами, у яких міститься актуальна інформація в галузі культури і мистецтва, нині є бібліографічні бази даних «Мистецтво. Культура», «Нові надходження (книги, періодичні видання)», «Відеокасети», «Краєзнавство», «Документи іноземними мовами», створені працівниками спеціалізованих відділів.

Регіональним бібліотекам значно ефективніше створювати культурно-мистецький контент у взаємодії з іншими інституціями культури в інтересах усіх мешканців регіону, забезпечуючи інформаційно-ресурсну та комунікаційну інфраструктуру для продуктивних творчих інтеракцій. Генерування, зберігання і використання потужних електронних ресурсів мистецької проблематики надає бібліотекам можливості ефективно впливати на розвиток культури регіону. Професіонали й аматори в галузі культури та мистецтва мають можливість продуктивніше використовувати найновішу профільну інформацію. Надто важливим є генерування на сайтах ОУНБ онлайн-реферативних баз даних «Культура та мистецтво регіону», створення інтернет-навігаторів по найзмістовніших

культурно-мистецьких ресурсах профільних регіональних установ, публікація онлайн-анонсів культурно-мистецьких заходів бібліотек області. Зазначимо, що на сьогодні лише 25 відсотків ОУНБ України ефективно використовують наявний в них ресурсний потенціал, виробляючи широкий спектр оригінальних інформаційних продуктів та послуг з питань культури та мистецтва (загалом близько 200 видів), серед них: Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Херсонська ОУНБ ім. Олеса Гончара, Рівненська ОУНБ, Кіровоградська ОУНБ ім. Д. І. Чижевського та Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка.

Створення власних інформаційних ресурсів мистецького спрямування, публікація на веб-сайтах наукових, культурно-мистецьких розвідок, формування навігаторів по найнеобхідніших мистецтвознавчих, бібліографічних та повнотекстових БД мережі дозволить бібліотекам посісти належне місце серед провідних культуротворчих установ регіону, ефектніше популяризувати внесок митців краю в скарбницю національної та світової культури. Необхідно підкреслити, що створена відділом літератури з мистецтва Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка БД «Майстри Прикарпаття» може стати поштовхом для запровадження загальнонаціональної БД «Майстри України». Станом на початок 2019 р. в означеній БД представлено інформацію зі світлинами про 120 талановитих людей Івано-Франківщини, котрі займаються вишивкою, бісероплетінням, виробами з дерева, металу, гончарством, випічкою тощо. 2016 року фахівцями відділу започаткована електронна база даних «Студія творчих постатей». Станом на початок 2019 р. в означеній БД представлено історично цінну інформацію із записом інтерв'ю з 10-ма знаними діячами культури Прикарпаття. Постійне наповнення вищенаведених БД відкриють громаді багатогранність культури рідного краю. Наприклад, серед найрезультативніших видавничо-мистецьких проєктів відділу літератури з мистецтва ОУНБ ім. І. Франка, які з 2010 року поповнюють контент веб-сайту бібліотеки із питань культури та мистецтва варто назвати такі: «Знайомства. Зустрічі. Розмови», «Йти вперед, зберігаючи традиції», «Світлини робіт митців», «Етностиль Івано-Франківщини», «Галерея портретів», «Екскурс видами мистецтв», «Біобібліографічні життєписи митців», «Діапазони музичного мистецтва», «Театр на Івано-Франківщині: історія, сьогодні, постаті», серії компакт-дисків «В рамках партнерства», «Ювілярам присвячується», «Розмаїтий мистецький дивосвіт» [10].

Доречно наголосити, що з метою привернення до себе уваги громадськості заклади культури активно використовують можливості соціальних мереж і сервісів. Головні сторінки бібліотечних веб-сайтів рясніють логотипами Facebook, Twitter, Mail.ru, Liveinternet, Livejournal, Youtube, які використовуються для просування бібліотеки та читання, формування іміджу цього соціального інституту, розширення його масової аудиторії. При відділі літератури з питань мистецтва Волинської ОУНБ ім. Олени Пчілки створена і поповнюється повнотекстова база

статей з періодичних видань мистецької проблематики, а також база даних нотних видань. Відділ створює електронну базу даних нот та аудіо-візуальних матеріалів, веде власний спеціалізований блог «Життя в мистецтві» (<http://tayanaburm.blogspot.com/>) [5].

Новітні комунікаційні канали надали культурно-освітнім закладам можливості організації та проведення в режимі реального часу інтернет-конференцій, брифінгів, зустрічей з цікавими людьми, вечорів запитань і відповідей, вебінарів тощо. Це переважно збагачує формат роботи інституцій регіону, розширює їх межі, залучає громаду до співпраці, підвищує якість популяризації соціокультурної та культуротворчої діяльності.

У бібліотекознавчій літературі виділяють три етапи підготовки й проведення інтернет-заходів: передкомунікативний, до якого належить увесь процес їх підготовки; власне комунікативний – інтернет-трансляція заходу, і посткомунікативний, що припускає аналіз результативності й ефективності впливу на інтернет-аудиторію. Вивчення досвіду веб-презентації бібліотеками власних інформаційних ресурсів і послуг дозволяють визначити, що поки що найпоширенішою формою їх комунікаційної взаємодії з користувачами та партнерами по інформаційному ринку є вебінари, веб-конференції, веб-презентації масових заходів.

Звичайно, вебінар не зможе замінити живого аудиторного спілкування. Але майбутнє, безперечно, за вебінарами як за найкращою формою комунікаційної взаємодії бібліотек з користувачами та партнерами по інформаційному ринку. Усі вітчизняні інституції культури мають ширше практикувати цю форму репрезентації власних культурно-мистецьких ресурсів і послуг. Так, у березні 2016 р. в РТЦ Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка в межах загальноукраїнського проекту культурної інтеграції «Український Донбас» з нагоди Всесвітнього дня поезії відбулася скайп-зустріч з шанувальниками красного письменства міста Кременна Луганської області. Любителі поетичного слова, які зібралися в Кременській центральній районній бібліотеці, мали нагоду насолодитися віршами наших краян – Ярослава Ткачівського, українського поета, журналіста, члена Національної Спілки письменників України, заслуженого працівника культури України, головного редактора всеукраїнського літературно-художнього і громадсько-політичного журналу «Перевал» та Лесі Геник, поетеси, керівника міжрегіонального поетичного клубу «Об'єднані словом». Також у скайп-спілкуванні взяла участь українська поетеса з Луганщини, член Національної спілки письменників України Ганна Гайворонська. Під час скайп-зустрічі поети двох регіонів читали свої вірші й обговорювали питання подальшої співпраці. До спілкування з ними мали змогу долучитися всі бажаючі, прихильники поезії та представники літературної громадськості з інших регіонів України.

В ході нашого дослідження було з'ясовано, що партнерські зв'язки бібліотеки з органами влади, громадськими організаціями й іншими структурами відбуваються через організацію в них громадських прийма-

лень (Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка).

Слід відзначити БД аналітичних описів газетних статей Кіровоградської області (Кіровоградський Регіональний Корпоративний Каталог), що ведеться Кіровоградською ОУНБ ім. Д. І. Чижевського з 1997 р.; а також БД «Відео», яка ведеться з 1999 р. і містить відеоматеріали іноземними, українською й російською мовами, являє собою зразок бібліографічного опису відеодокументів на електронних носіях високої якості; БД нотних партитур (започаткована у 2001 р.); БД аналітичних статей з питань кіномистецтва; БД «Медіа» (існує з 2000 р.) і містить описи мультимедіа-документів на CD-ROM, DVD-ROM, записів на магнітній плівці. У межах регіональної ініціативи «Історія рідного краю» сформовано розділ «Видатні особистості Кіровоградщини», який представляє біографію діячів науки, освіти, культури та мистецтва. Слід відзначити розділ «Хроніка культурного життя», систематизований за періодами з 2010 по 2016 рр. та попередні роки з 2002-2005 рр. та з 2006-2009 рр. У межах розділу подається оглядова довідка культурно-мистецького життя регіону за матеріалами преси та неопублікованими документами. Результатом якісної роботи фахівців Кіровоградської ОУНБ ім. Д. І. Чижевського є створена на сайті книгозбірні БД «Краєзнавство», започаткована в 1999 р., і містить, окрім загальної краєзнавчої інформації про Кіровоградську область, цінний для наступних поколінь культурологічний аудіопроект «Голоси з війни». Через 65 років працівники краєзнавчого відділу бібліотеки звернулися до пам'яті останніх солдатів війни, спогадів свідків, які нині ще пам'ятають ці трагічні події. Проект зосередив увагу не стільки на воєнних подіях, скільки на долях людей на фронті і в тилу, тобто на жорстоких буднях війни і повоєнних років. Це спомини, «живі» голоси простих людей на окупованих територіях та в евакуації, які жили в часи війни. Ідея проекту – виявити і зафіксувати унікальність кожної долі, кожної особистої історії, болючий відбиток Другої Світової війни в кожній родині України.

Контент БД складається з двох частин, перша містить аудіозаписи, здійснені з 2010 р. та має назву «Говорять свідки». Це 40 учасників проекту – віком від 50 до 90 років: солдати, цивільні, діти війни, діти повоєнних років. Тематика оповідей: на передовій лінії фронту, самовіддана праця в тилу, спогади очевидців німецької окупації, розповіді фронтовиків у сімейному колі, повоєнні трагедії – вибухи серед розваг, голод і нужденність побуту, особливості навчання, тяжке життя переможців, жахи каліцтва, збереження людяності та доброти. Друга частина називається «Звучать архівні документи», містить 40 документів з Державного архіву Кіровоградської області, озвучені сьгоднішніми дітьми. Тематика оповідей: письмові твори, написані учнями Кіровоградських шкіл у 1944 р. на тему: «Що я пережив під час окупації» (ф. Р-3175, опис 1, сп. 2, 13, 14; справа № 40 відділу держархіву УНКВС), письмові робо-

ти – «Спогади осіб, що повернулись з Німеччини», виправдання колишніх полонених, пояснення обставин перебування оstarбайтерів у неволі, голод, нужденність побуту, безправність, безмежний радянський патріотизм. Реалізація проекту «Голоси з війни» стала можливою лише завдяки колективності його виконання. Проект об'єднав декілька поколінь, і учасники на собі відчули його дієвість – з хвилюванням сучасні молоді люди читали дитячі твори та листи. Дехто з учасників проекту розпочав записувати родинні звукові архіви. Відзначимо, що проект сприяє відновленню історичної пам'яті, надає змоги побачити далеку війну зблизка.

Значимим є також створення в бібліотеці «Електронного Музею Книги», який на час нашого дослідження мав 6 віртуальних залів, 6 тематичних розділів, серед яких «Рукописи XV-XX століть», де зібрано кольорові фотокопії унікальних рукописних книг, зокрема «Апокаліпсис», «Божественна літургія» Миколи Васильовича Гоголя тощо. Тобто розділи віртуального музею розкривають унікальні примірники з фонду бібліотеки, причому це – повні тексти книг, а не лише титульні сторінки.

Важливо підкреслити, що сайт Кіровоградської ОУНБ ім. Д. І. Чижевського створено професійно, цікаво з точки зору дизайнерського рішення, він насичений історично цінною та корисною інформацією. Це один з найзмістовніших сайтів ОУНБ України, який найповніше висвітлює та акумулює інформацію про документи, історичних і сучасних діячів культури, які мають відношення до Кіровоградського краю. Сайт буде ще досконаліший в наданні інформації читачам, якщо зацентувати увагу на ширшій репрезентації мистецького надбання регіону. Створити розділи, які розкривали б усі культурно-мистецькі заклади Кіровоградщини, таланти краю, мистецькі колективи в особах, творчі особистості в різних жанрах мистецтва (музичне, декоративно-прикладне, хореографічне, образотворче тощо).

Відмітимо, що цікавий досвід розвитку власних інтернет-ресурсів у галузі культури й мистецтва має саме Вінницька ОУНБ ім. Тімірязєва. Окрім потужної БД нотних видань, активний попит мають БД «Література про Вінницьку область», «Календар знаменних і пам'ятних дат», «Краєзнавча книга», «Краєзнавча аналітика». З 2016 р. створюються інформаційні веб-дайджести «Актуально про культуру» [3; 4]. Сайт Тернопільської ОУНБ висвітлює культурно-мистецьке життя регіону в межах розділів: «Події культурного життя краю»; «Мистецький регіон»; «Фотоальбом/фотохроніка». Відділ літератури з мистецтва даної книгозбірні змістовно наповнює електронні бази даних («Картотека пісень за назвами», «Нот та партитур», «Картотека статей», «Ретроспекція»), а також блог «Art-світлиця».

Варта уваги й реферативна база даних Закарпатської ОУНБ ім. Ф. Потушняка «Художники Закарпаття», яка надає можливості професійним художникам різних жанрів безкоштовно та дистанційно скористатися цим змістовним профільним інформаційним ресурсом. На 1

травня 2018 р. до БД внесено 202 позиції.

Потрібно зазначити, що на веб-сайті Житомирської ОУНБ ім. О. Ольжича презентовано електронний каталог, який надає можливості здійснювати швидкий і якісний пошук літератури за різними галузями знань, зокрема й культурно-мистецької проблематики і містить відомості про документи із середини VIII ст. та результати ретроконверсії фондів ЖОУНБ ім. О. Ольжича й інших бібліотек Житомирської області. Окрім цього потужного інформаційного ресурсу бібліотека реалізовує проект зі створення Зведеного електронного каталогу бібліотек Житомирської області, який розпочато за ініціативи ЖОУНБ ім. О. Ольжича у 2013 р. У проекті беруть участь 15 бібліотек області: Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Ольжича; 4 міські системи: Бердичівська МЦБС, Коростенська МЦБС, Новоград-Волинська МЦБС, Житомирська МЦБС та 10 ЦРБ: Андрушівська РБ, Баранівська РБ, Бердичівська ЦРБ, Житомирська РБ, Народицька РБ, Малинська РБ, Коростенська РБ, Радомишльська ЦР, Олевська ЦР, Овруцька ЦР.

Мета проекту: забезпечення доступу до баз даних бібліотек області не тільки користувачам певної бібліотеки, але й віддаленим клієнтам за допомогою мережі інтернет з метою якісного довідково-бібліографічного обслуговування і навігації фондами бібліотек-учасниць проекту. Зведений каталог щоденно поповнюється бібліографічними записами на всі види видань (зокрема й статті з періодичних видань), виданих українською, російською та іншими мовами, на різних носіях та в різні хронологічні періоди, тематика – універсальна. Щомісячне наповнення каталогу – 2500-3000 видань. Оновлення каталогу – щоденне. На 01.01.2015 р. загальна кількість бібліографічних записів становила – 208079 вид. Пошук ведеться за різними пошуковими елементами (автор, назва, ключові слова та ін.) як у єдиному каталозі, так і в окремих базах бібліотек, які беруть участь у проекті. Електронний депозитарій «ЛІВО» (ЕД «ЛІВО») – це електронний ресурс відкритого доступу оцифрованих документів Житомирської ОУНБ ім. О. Ольжича, започаткований у 2013 р. з метою створення, збереження та надання вільного доступу до колекцій оцифрованих краєзнавчих, цінних та рідкісних видань. Станом на 2016 р. електронний ресурс містив 114 документів. Зазначимо, що електронний депозитарій «ЛІВО» складається з чотирьох частин: повнотекстової бази друкованих творів авторів Житомирської області та книг про Житомирщину, колекції оцифрованих періодичних краєзнавчих видань, колекції оцифрованих цінних і рідкісних видань та бази аналітико-методичних і бібліографічних видань бібліотеки. Відбір документів для розміщення в ЕД «ЛІВО» здійснюється за принципом актуальності, наукової новизни, історизму, краєзнавчого аспекту. Розміщення матеріалів в ЕД «ЛІВО» здійснюється згідно із законодавством про авторське право. Переведенню в електронну форму підлягають видання, які не охороняються авторським правом, на котрі закінчився термін дії авторського

права та на які поширюється дія нормативно-правових актів з питань авторського права й суміжних прав (у разі надання відповідного дозволу автором або особою, яка має авторські права).

Зазначимо, що у 2015 р. у зв'язку з воєнним конфліктом на сході України Луганська ОУНБ ім. О. М. Горького опинилася на неконтрольованій державою території. За рішенням Луганської обласної військово-цивільної адміністрації для забезпечення однієї з основних функцій – методичного керівництва бібліотеками Луганської області, головна бібліотека регіону продовжила свою роботу в м. Старобільськ Луганської області. Нині тут функціонують дирекція бібліотеки, проблемно-дослідний відділ і структурний підрозділ, що забезпечує підтримку електронних інформаційних та інтернет-ресурсів. У БД «Ресурси бібліотеки» наповнюються кластери: «Он-лайн бази даних», «Колекції матеріалів», «Літературно-історичний архів». Активується посилання на електронну бібліотеку «Культура України».

Як показала практика, поширюються спроби культурно-освітніх інституцій щодо застосування у веб-дизайні 3D-ілюстрацій, аудіо- й відеосупроводу соціокультурних заходів, рекламування своєї роботи посиланнями в блогах та соціальних мережах. Так, Одеська ОУНБ ім. М. С. Грушевського створила більше 20 власних БД, що репрезентують на веб-сайті бібліотеки, зокрема й культурно-мистецькі надбання громади регіону. Креативним є підхід до досконалішого обслуговування користувачів у Миколаївській ОУНБ ім. Гмирьова: створюються проблемно-тематичні БД «Психологія творчості», «Міфологія в мистецтві», «Арт-бізнес», «Арт-терапія» та ін. [9].

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що наявні нині в національному сегменті інтернету електронні ресурси провідних ОУНБ України в галузі культури та мистецтва дозволяють достатньо ефективно позиціювати здобутки і специфіку регіонального комунікаційного середовища. Важливо, що при цьому первинні електронні ресурси бібліотек оснащено потужним довідково-пошуковим апаратом, який дозволяє користувачам швидко визначати місцез перебування необхідних матеріалів у бібліотечних фондах за автором, назвою, предметом, ключовим словом, роком і місцем видання тощо, ефективніше задовольняти різноманітні інформаційні потреби фахівців та аматорів. Але, окрім генерування ресурсного потенціалу, вельми необхідною нині є активізація його всебічного представлення користувачам, залучення їх до плідної комунікаційної співпраці в галузі збагачення загальнонаціональних та регіональних культурно-мистецьких практик.

Результати дослідження дозволили обґрунтувати доцільність структурування контенту корпоративного веб-порталу ОУНБ України в галузі мистецтва. Обов'язковими семантичними складовими порталу можуть бути такі тематичні рубрики: «Хроніка культурно-мистецького життя регіону», «Анонси про свята й знаменні події в галузі культури»,

«Біографії видатних діячів культури та мистецтва регіону», «Діяльність та досягнення творчих спілок і мистецьких колективів регіону». Ефективність функціонування порталу буде залежати від наявності засобів адміністрування та захисту інформації, налагодження системи моніторингу та зворотного зв'язку з користувачем.

Перспективними напрямками подальших досліджень є вивчення зарубіжного досвіду організації бібліотечно-інформаційного супроводу культурно-мистецької діяльності; формування системи корпоративної співпраці культурно-освітніх установ щодо репрезентативного подання результатів діяльності членів професійної спільноти в мережевому комунікаційному просторі; розроблення критеріїв ефективності комунікаційних засобів та форм дистанційного обслуговування суб'єктів культурно-мистецького середовища регіону.

Література

1. Антопольский А. Б. Правовые, социальные и экономические модели информационного общества в сфере культуры / А. Б. Антопольский // Информационное право и становление основ гражданского общества в России : материалы теоретического семинара по информационному праву. – ИГПАН. – М., 2008. – С. 61–90.
2. Антопольский А. Б. Состояние электронной культуры в отдельных регионах России: итоги комплексного исследования, проведенного в 2010 году / А. Б. Антопольский, С. Н. Горушкина, О. В. Шлыкова // Справочник руководителя учреждения культуры. – 2011. – № 5. – С. 6–21.
3. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.library.vn.ua/>. – Назва з екрана.
4. Вінницька обласна універсальна бібліотека ім. К. А. Тімірязєва в контексті історії та інноваційному поступі сьогодення: монографія / авт. кол.: Г. М. Авраменко [та ін.]; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця, 2007. – 312 с.
5. Волинська державна обласна універсальна наукова бібліотека імені Олени Пчілки [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://ounb.lutsk.ua/activity.html>. – Назва з екрана.
6. Грогуль О. Веб-сайти ОУНБ як інформаційне джерело розвитку сучасних інформаційних комунікацій / О. Грогуль // Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2011. – Вип. 32. – С. 283–292.
7. Ільганаєва В. Інституціоналізація соціально-комунікаційної сфери суспільства / В. Ільганаєва // Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. – 2008. – № 1/2. – С. 148–153.
8. Куйбышев Л. А. Критерии качества информационных ресурсов по культуре: Доклад на Международной научной конференции // «Румянцевские чтения–2006: Библиотеки, музеи, архивы в формировании интеллектуального и информационного пространства», 12 апреля 2006 г., РГБ, Москва [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.minervaplus.ru/publish/publish6.htm>.

9. Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://biblioteka.od.ua/>. – Назва з екрана.
10. Пристай Г. І. Формування традиційних та електронних ресурсів наукової бібліотеки: складова культурно-мистецького профілю регіону / Г. І. Пристай // Бібліотека. Наука. Комунікація: матеріали міжнар. наук. конф. (Київ, 6-8 жовт. 2015 р.): у 2 ч. / НАН України, НБУВ, АБУ та ін. ; [редкол.: В. І. Попик та ін.]. – Київ, 2015. – Ч. 2. – С. 176–178.
11. Сафиуллина З.А. Канал комунікації в структурі соціальних відносин / З.А. Сафиуллина // Румянцевские чтения : материалы междунар. конф. (5-7 апр. 2005 г.) / РГБ. – М., 2005. – С. 223–227.
12. Социальные коммуникации: (теория, методология, деятельность): слов.-справочник / [авт.-сост. В. А. Ильганаева]. – Харьков: Городская типография, 2009. – 391 с.
13. Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеся Гончара [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://lib.kherson.ua/>. – Назва з екрана.
14. «Якою має бути бібліотека нашої громади»: (результати опитування) / Упр. культури Черкас. облдержадмін., КЗ «ОУНБ ім. Т. Шевченка» Черкас. облради, Черкас. обл. від-ня УБА ; [уклад. К. С. Бугаєнко]. – Черкаси, 2013. – 7 с.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 13.11.2018 р.
Рекомендовано до друку д.ф.н., професором Аркушиним Г.Л.*

COMMUNICATIVE MEANS OF NETWORK POSITIONING OF CULTURAL ADVANCEMENT OF THE REGION

H. I. Prystai

*Vasyl Stefanyk Precarpathian National University;
Department of Journalism of Faculty of Philology;
76018, city of Ivano-Frankivsk, Shevchenko street, 57;
tel.: +380 (342) 59-60-74; e-mail: galuna1803@gmail.com*

The article examines the development of arts and cultural information by the cultural institutions; the semantic components of cultural content are analyzed on the basis of the activity of libraries in Ukraine.

Key words: *arts and cultural content, cultural institutions, library, electronic database.*